

سازم

ناگفته‌های انتخابات یک هیات مدیره مشکوک

آیا تخلفات گسترده در انتخاب هیات مدیره جدید خانه سینما تکرار تجربیات تلخ قبلی است؟

به انگیزه ۱۳ شهریور
روز بزرگداشت ابوریحان بیرونی

آیا این سینما ایرانی است؟!

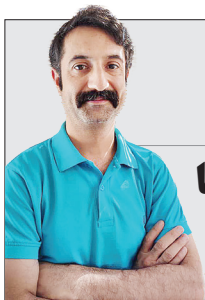
ابوریحان بیرونی شش قرن پیش از کوپرنیک
و گالیله به کروی بودن زمین و گردش آن به دور
خورشید پی برد

سبک زندگی

«جام جم» پشت پرده افزایش عمل‌های جراحی و نقش
پزشکان عمومی و شرکت‌های تبلیغاتی را بررسی می‌کند

دست‌های پشت پرده زیبایی

در خیابان، محل کار و در اعضای خانواده افرادی
پیدا می‌شوند که تیغ جراحی را روشی برای زیباتر
شدن انتخاب کرده‌اند. کسی البته دشمن زیبایی
نیست. همه زیبایی را دوست دارند اما آمارهای
انجام عمل جراحی در ایران نگران‌کننده است.
نگرانی از زمانی بیشتری می‌شود که بدانیم اگر تا دیروز
این بانوان ایرانی بودند که برای داشتن صورتی زیبا
به متخصصان اعتماد می‌کردند. امروز مردان هم
خود را به تیغ جراحی می‌سپارند

گفت‌وگو با مهدی فنائیان
تهیه‌کننده

تنظیم نبض سلامت خانواده‌ها با «ضربان»

رسانه

گفت‌وگو با هادی حوری
نویسنده و کارگردان «تا اون»

نمایشی در ستایش دانایی

فرهنگ

چالش‌های پیش روی تولید برنامه‌های خانواده‌محور
در گفت‌وگو با کارشناسان

بازنگری و نواندیشی در برنامه‌های خانوادگی

رسانه

تلنگر

به انگیزه ۱۳ شهریور، روز بزرگداشت ابوریحان بیرونی

آیا این سینما، ایرانی است؟!

برش

نخستین جامعه‌شناس تاریخ

سفرهای ابوریحان به سرزمین‌های گوناگون
به خصوص هندوستان از جمله نقاط برجسته
فعالیت‌های علمی او در زمینه انسان‌شناسی و
جامعه‌شناسی به شمار آمده که از این باب او را
نخستین انسان‌شناس و جامعه‌شناس تاریخ لقب
داده‌اند. ماحصل سفرهای ابوریحان به هندوستان،
کتاب مفصلی به نام «تحقیق مالههند» است که در
۸۰ بخش تالیف شده و در آن به شناخت ادیان هند
و حکمت و فلسفه هندی، بیان آراء و نظرات هندیان
درباره زندگی پس از مرگ، چگونگی معاد، تناسخ و
ذات پروردگار، علوم گوناگون و دانش‌های مختلف
هندی و مسائل جهان‌شناختی، زمین‌شناختی
و جغرافیایی و بیان‌کننده مفاهیم مرتبط با تاریخ،
تقویم و مقیاس از منظر هندوان پرداخته شده و
یکی از مستندترین و محققانه‌ترین مکتوبات تاریخ
درباره تاریخ و ریشه‌ها و فرهنگ و اندیشه‌های مردم
آن سرزمین است به گونه‌ای که هر بخش آن می‌تواند
دستمایه یک فیلم قرار بگیرد، همچنان که براساس
سایر ۱۴۶ کتاب دیگر بیرونی که به جز مطالب علمی از
تجربیات این دانشمند بزرگ در دستبندی به آن علوم
و آزمایش‌های مختلف و سفرنامه‌های پرماجراش
سخن گفته و ده‌ها اختراع و اکتشاف او نیز می‌تواند
آثار سینمایی متعدد و مختلف ساخته شود.
چنانچه در سال ۱۹۷۴ در جمهوری ازبکستان، تنها
فیلم سینمایی تاریخ درباره ابوریحان بیرونی توسط
فیلمساز معروف ازبک به نام «شهرت عباسف»
جلوی دوربین و سپس بر پرده سینما رفت. این
فیلم دوساعت و نیمه به فرازونشیب‌های مختلف
زندگی بیرونی می‌پرداخت. به نظر می‌رسد با
توجه به این زمینه‌ها و زندگی پرپراز و نشیب
ابوریحان بیرونی که لحظات دراماتیک بسیاری
دارد، به خصوص اقدامات عملی او در دستیابی
به شناخت علوم و دانش‌ها و انسان و جوامع و
سرزمین‌های دیگر با توجه به شناختی که در عرصه
جهانی از این دانشمند بزرگ تاریخ تمدن اسلامی
وجود دارد، کوتاهی سینمای ایران در نمایش حتی
یک تصویر از او در هیچ‌کدام از آثار این سینما، جغای
بزرگی به فرهنگ و تاریخ و گنجینه علم و ادب این
سرزمین بوده که در کنار بی‌توجهی به سایر مفاخر و
افتخارات و بزرگان‌های تاریخی کشور ما، این سؤال
را بیش از پیش به ذهن متبادر می‌سازد که آیا این
سینما، ایرانی است؟!

با کمترین خطای محاسباتی، شعاع و قطر کره زمین را
محاسبه نمود. او قرن‌ها پیش از ادعای نیوتن مبنی بر
کشف نیروی جاذبه زمین به این موضوع واقف گردید
و آن را در کتاب‌هایش مورد اشاره قرار داد. ویل
دورانیت، نویسنده معروف‌ترین تاریخ تمدن، در جلد
چهارم کتاب خود درباره تحقیقات
و یافته‌های ابوریحان بیرونی درباره
کروی بودن زمین و نیروی جاذبه
می‌نویسد: «... وی (ابوریحان) به
همه علوم توجه داشت... رساله‌ای
درباره اسطرلاب و نقشه جهان نما و
ذات‌الحلق نوشت... در کروی بودن
زمین تردید نداشت و معتقد بود
اشیا به طرف مرکز زمین جذب
می‌شوند. گفته بود که داده‌های
نجومی را مطلق این فرض که زمین
هر روز یک بار به دور محور خود و هر سال یک بار به دور
خورشید می‌گردد، ولی تقریباً در تاریخ
داد که اگر عکس آن را فرض کنیم... دایره‌المعارف
در نجوم، رساله‌ای در جغرافیا و خلاصه‌ای در نجوم و
ریاضیات تالیف کرد... مورخان شرقی، وی را شیخ
عنوان می‌دهند و گویا منظورشان این است که وی
شیخ‌العلمای بوده است...»
همه اینها در روزگاری بود که در اروپا، به سطح
بودن کره زمین اعتقاد داشتند و ادعا می‌کردند
زلزله برای این‌که دنیا روی شاخ گاو نر قرار دارد
ایجاد می‌شود! اما تحقیقات و یافته‌ها و کشفیات
ابوریحان بیرونی از نظر نوع فکر نجومی، پیشرو
سلسله مراتب حرکتی بود به سوی دوران کپرنیکوس
در اروپا در همان سال‌های ۱۰۰۰ میلادی که در
تاریخ نویسی علم در دوران جدید سانسور شده و
به بی‌توجهی دچار گردید. یعنی آنچه کپرنیکوس
تازه درک کرد، همان را در ۵۰۰ سال قبل از او، یک
دانشمند معروف اسلامی به نام ابوریحان بیرونی
کشف کرده بود و آن این بود که: «آفتاب، گردش
شب و روز را سبب نمی‌شود، بلکه خود زمین که
بر محور خود می‌گردد و با ستارگان دیگر به دور
خورشید می‌چرخد و همین باعث پدید آمدن
شبانه‌روز است» ولی هرگز کسی آن زمان به این
فکر نیفتاد که اجاق مقدس آسمان را جابه‌جا
کند، بنابراین در آن زمان بیرونی تنها ماند، چون
اروپایی‌های آن زمان نمی‌توانستند او را درک کنند.

فیلم‌هایی مانند «ولتر» به کارگردانی جان جی.
آدولفی در سال ۱۹۳۳ با لایفای نقش جورج آرلیس،
«داستان زندگی لویی پاستور» ساخته ویلیام
دیترله در سال ۱۹۳۶ با بازی پل مونی به نقش
پاستور، «مادام کوری» به کارگردانی مروین لروی
در سال ۱۹۴۳ با بازی گریر گارسون به نقش ماری
کوری که در سال ۲۰۱۹ هم فیلم دیگری به نام
«رادیاکتیو» با بازی زماند پیک درباره‌اش ساخته
شد، «گالیلهو» درباره زندگی گالیله، دانشمند قرن
۱۶ و ۱۷ ایتالیا ساخته جوزف لوزی در سال ۱۹۷۵
با بازی تیوپل (بازیگر اصلی فیلم معروف ویلن زین
روی بام) به نقش گالیله و
... و همچنین
آثاری
وقتی در صحنه آخر فیلم
«نام ادیسون جوان»
ساخته نورمن تاروک به
سال ۱۹۴۰، ادیسون
(همان دانشمند و
مخترع معروف) توانست
با به‌کارگیری آینه‌های
مختلف و پدیده
انعکاس، نور اتاق جراحی
مادرش که در آستانه مرگ بود را چندین برابر کرده
تا عمل جراحی او در زیر نور کافی انجام شده و
جانش نجات یابد، بسیاری از کسانی که تنها نام
ادیسون را شنیده بودند، به نیوغ و هوشمندی او
حتی در دوران جوانی و نوجوانی پی بردند.
وقتی در یکی از صحنه‌های پایانی فیلم
«چهره‌های پنهان» ساخته تئودور ملفی در
سال ۲۰۱۶، معلوم شد افرادی که
توانستند با محاسبات دشوار و
پیچیده باعث و بانی نخستین
سفر فضایی انسان در این
کشور شوند، سه ریاضیدان زن
سیاهپوست به اسمی کاترین
جانسون، دوروتی وان و مری
جکسون بودند که در اواخر دهه
۶۰ میلادی در ناسا و در پروژه فضایی
مرکوری حضور داشتند، برای اولین بار
جوانان و علاقه‌مندان آمریکایی دریافتند چه
کسانی باعث حضور کشورشان در فضا و پروژه‌هایی
مانند آپولو و مانند آن شدند. فیلم «مردمانیچی»
(ران هاوارد - ۲۰۰۵) اگرچه با چاشنی مفاهیم
ایدئولوژیک به اندیشه‌ها و نقاشی‌های لئوناردو
داوینچی، دانشمند همه‌چیزدان ایتالیایی
پرداخت اما او را پس از ۵۰۰ سال با دیگر در میان
جوامع علمی و فلسفی و ایدئولوژیک و در میان
نسل امروز مطرح ساخت. آثار سینمایی
متعددی درباره دانشمندان بزرگ تاریخ
غرب از همان اوایل تاریخ سینما جلوی
دوربین رفت و بر پرده سینما نقش بست
که هرچه بیشتر جایگاه این دانشمندان را
در تاریخ علم بشریت، در
مقابل چشمان نسل‌های
آینده قرار داد.

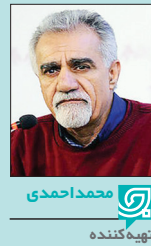

وقتی در صحنه آخر فیلم
«نام ادیسون جوان»
ساخته نورمن تاروک به
سال ۱۹۴۰، ادیسون
(همان دانشمند و
مخترع معروف) توانست
با به‌کارگیری آینه‌های
مختلف و پدیده
انعکاس، نور اتاق جراحی
مادرش که در آستانه مرگ بود را چندین برابر کرده
تا عمل جراحی او در زیر نور کافی انجام شده و
جانش نجات یابد، بسیاری از کسانی که تنها نام
ادیسون را شنیده بودند، به نیوغ و هوشمندی او
حتی در دوران جوانی و نوجوانی پی بردند.
وقتی در یکی از صحنه‌های پایانی فیلم
«چهره‌های پنهان» ساخته تئودور ملفی در
سال ۲۰۱۶، معلوم شد افرادی که
توانستند با محاسبات دشوار و
پیچیده باعث و بانی نخستین
سفر فضایی انسان در این
کشور شوند، سه ریاضیدان زن
سیاهپوست به اسمی کاترین
جانسون، دوروتی وان و مری
جکسون بودند که در اواخر دهه
۶۰ میلادی در ناسا و در پروژه فضایی
مرکوری حضور داشتند، برای اولین بار
جوانان و علاقه‌مندان آمریکایی دریافتند چه
کسانی باعث حضور کشورشان در فضا و پروژه‌هایی
مانند آپولو و مانند آن شدند. فیلم «مردمانیچی»
(ران هاوارد - ۲۰۰۵) اگرچه با چاشنی مفاهیم
ایدئولوژیک به اندیشه‌ها و نقاشی‌های لئوناردو
داوینچی، دانشمند همه‌چیزدان ایتالیایی
پرداخت اما او را پس از ۵۰۰ سال با دیگر در میان
جوامع علمی و فلسفی و ایدئولوژیک و در میان
نسل امروز مطرح ساخت. آثار سینمایی
متعددی درباره دانشمندان بزرگ تاریخ
غرب از همان اوایل تاریخ سینما جلوی
دوربین رفت و بر پرده سینما نقش بست
که هرچه بیشتر جایگاه این دانشمندان را
در تاریخ علم بشریت، در
مقابل چشمان نسل‌های
آینده قرار داد.

یادداشت

بهره‌برداری از نخبه‌های توانمند

مهم‌ترین نکته برای رونق
دانشی تلویزیون در کنار
الزام به تنوع گونه،
می‌تواند استفاده از افراد
توانمند و نخبه بدون خط
ومرزش باشد. افراد توانا و
خبرهای داریم که در تئاتر و
سینما و شبکه خانگی کار
کرده‌اند و بسیار علاقه دارند برای تلویزیون کار کنند
و اغلب از نظر مالی نیز افراد قانعی هستند. خیلی
خوب می‌شود برای بهبود کیفی و افزایش تنوع در
تلویزیون از این هنرمندان استفاده کرد.
حضور مجدد امتحان پس داده‌هایی که در
دهه‌های گذشته سریال‌های پر مخاطبی را تولید
کرده‌اند و باید برای آنها و تجربه‌شان احترام قائل
شد، از دیگر روش‌های کمک به ارتقای محصولات
تلویزیونی است.
به روز شدن موضوعات سریال‌های تلویزیونی نیز
به نوبه خود می‌تواند عامل جلب مخاطب باشد.
تهیه‌کننده و کارگردان باید بدانند که مخاطب
تلویزیون دوست دارد سوزهای ترو تازه و جدید را
در سریال‌ها و برنامه‌ها ببیند.
در فیلمنامه‌ها باید این مسائل روز گنجانده شود
و نویسندگان و پژوهشگران سوز، به دنبال مسائل
مبتلا به جامعه رفته و با انجام تحقیقات کافی و
به اندازه، هر سوزی را به قدر کفایت بیرونند و سپس
وارد داستان کنند.
ساختاری حرفه‌ای درست و نوع نگاه مبتنی بر
انعکاس مسائل مختلف اجتماعی در سریال‌ها،
از دیگر جنبه‌های بسیار مهم در سریال‌سازی
تلویزیونی است. مخاطب تلویزیون در روزگار
ما که دوران غلبه فضای مجازی است دیگر به هر
کیفیتی تن نمی‌دهد و هر محتوای بی‌کیفیتی را
قبول نمی‌کند.
به هر حال تکتک ما ایرانیان کم یا زیاد ساعتی
از روز را در برابر تلویزیون هستیم و می‌گردیم تا
بهترین برنامه‌ها را انتخاب کنیم ولی اگر این برنامه
و محتوای دلخواه در تلویزیون خودمان نباشد
چاره‌ای نیست جز رفتن در گوشی و چرخ زدن در
فضای مجازی که عمدتاً هم بطالت است.
سازندگان آثار تلویزیونی سعی کنند با لحاظ
استانداردهای محتوایی-بصری کاری کنند که
مخاطب در هر ساعت از شبانه‌روز که سراغ تلویزیون
آمد باز هم محصول قابل قبول برای استفاده
داشته باشد.

محمد احمدی
تهیه‌کننده